

ZA NEKAJ VEČ NOT
2c na dan dobivate
"GLAS NAR"
PO POŠTI NARAVNOST
(izvenredni sobotni, nedeljni in pr)
ČITAJTE, KAR VAS ZAI
Brazem Gorske
1116 E. 72nd St
6:30-4-4-KO

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki

Registered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

Tel: CHelsea 3-1242

No. 21 — Št. 21 — VOLUME LIII — LETNIK LIII — NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 30, 1945 — TOREK, 30. JANUARJA, 1945

A WAR HALF WON...
IS NOT VICTORY!

Buy EXTRA
WAR BONDS

KRALJ PETER PRIVOLIL V REGENTSTVO

Ko je sinoči v svojem govoru v Beogradu maršal Tito jasno povedal, da nikakor ne privoli v povečanje jugoslovanske začasne vlade, v kateri naj bi bili vključeni starokopitni politiki, nakar je kralj Peter v tem vprašanju popustil.

Sprejel je resignacijo sedanjega kraljeve vlade v Londonu ministrskega predsednika dr. Ivana Šubašića, nato pa jo je zopet postavil z nekaterimi besedami, ki umijejo roke kraljeve vlade. Iz kraljeve pisarne je prišel glas, da more nova vlada obstojati iz istih oseb, ali pa mora biti povečana s tem, da so vključeni zastopniki naprednih demokratičnih strank, pod pogojem, da bodo ti zastopniki pospešili vresničenje sporazuma z odborom narodnega osvobođenja.

Toda nova vlada, ki je bila sestavljena sinoči, je skoro ista kot je bila, samo da je dr. Šubašić poleg drugih ministrstev prevzel še vojno ministrstvo.

Kralj Peter je tudi popustil v tem, da bi sam prepustil svojo oblast regentskemu svetu do časa, ko bo narod odločil glede njegove vrnitve.

Ni še gotovo, ako bo imel kralj Peter pravico imenovati regente, katerim bi prepustil vlado mesto sebe do ljudskega glasovanja. O tem bo še odločil maršal Tito.

Komaj pred enim tednom je kralj Peter sprejel resignacijo dr. Šubašića, ker je izgubil vanj svoje zaupanje. Toda dr. Šubašić ni resigniral in tudi kralj ga ni odsvolil. Mesto tega je bilo mnogo konferenc med kraljem in dr. Šubašićem, med Petrom in njegovo ženo Aleksandro in materjo kraljice Marijo ter taščo grško princeso Aspasio.

Ministrski predsednik dr. Šubašić je mirno čakal v Londonu, maršal Tito je čakal v Beogradu in sinoči se je kralj Peter podal. Dr. Šubašićev kabinet bo v kratkem odpotoval v Beograd, kjer se bo združil z odborom narodnega osvobođenja maršala Tita in bo sestavljena začasna vlada do časa ljudskih volitev.

Po zadnjem poročilu je bil iz nove vlade izpuščen vzgojni minister in bivši poslanik v Kanadi dr. Ivan Cankar, mesto njega pa je bil imenovan dr. Drago Marušić, ki ima poleg tega še prometno in justično ministrstvo. Dr. Marušić je Titov zastopnik v kabinetu.

Sporazum med dr. Šubašićem in maršalom Titom vsebuje poleg drugih še naslednje določbe:

Volitve za narodno skupščino in organiziranje javnih oblasti.

ČLEN I.
Volitve za narodno skupščino bodo odločene tri mesece po osvoboditvi cele dežele. Volitve se bodo vršile v soglasju s volitvenimi postavami za narodno skupščino, ki bodo uveljavljene ob pravem času. Ta postava bo jamčila popolno volilno svobodo, svobodo zborovanja in govora, svobodo tiska in volitve za vse tajne volitve, kakor tudi pravice neodvisnih ali združenih političnih strank, korporacij, skupin, posameznikov — ki niso sodelovali s sovražnikom — in bodo predloženi sezname kandidatur. Vsem onim, ki jim bo dokazano, da so sodelovali s sovražnikom, bo odročena pravica voliti in biti izvoljen.

ČLEN II.
Antifašistični svet jugoslovanskega narodnega osvobođenja bo imel postavodajno oblast do sestanka narodne skupščine.

ČLEN III.
Vlada je odgovorna za organizacijo izvrševalne oblasti.

ČLEN IV.
Prvo in najvažnejše delo nove vlade bo organizirati justično oblast v deželi in demokratskem duhu. Sodnijske razsodbe bodo neodvisne v svojih razpravah in sodniki bodo odločevali v soglasju s postavami in svojo vestjo.

Beograd, 7. decembra, 1944.
J. B. TITO
Dr. IVAN ŠUBAŠIĆ

Kraljeva lastnina in regentski svet

ČLEN I.
N. V. kralj Peter II. more razpolagati s svojimi posestvi in lastnino v deželi tekem svoje odsotnosti. Nadzorstvo nad kraljevimi posestvi bo tekem te dobe pod vodstvom regentskega sveta.

ČLEN II.
Redno poslovanje med N. V. kraljem in regentskim svetom je zajamčeno.

ČLEN III.
Za slučaj nesposobnosti, slabega zdravja ali odstopa kakega izmed regentov bo N. V. kralj, na predlog vlade, imenoval drugega regenta na njegovo mesto.

Beograd, Jugoslavija, 7. decembra, 1944.
J. B. TITO
Dr. IVAN ŠUBAŠIĆ

NEDIĆ GROZI IZ NEMČIJE

Od Nacijev kontrolirana skupina srbskih fašistov, kateri so sedaj v Nemčiji in nazivajo sami sebe "Srbska Narodna Vlada", je zaukazala nedavno svojim pristašem v Beogradu, da ubijejo Tita.

Nedićev "nalogo", je razširjeval nemški radio, ki je naglasal "neštete možnosti", da se umori Tita in Moša Pišada, kateri — pravi Nedićev "naročilo" ne pojmeta živa iz Srbije.

"Srbi! Tito mora biti likvidiran," je rekel Nedić in dodal: "njegovi veliki zavezniki niti njegova osebna straža mu ne bodo mogli pomagati. Prej je razširjevala tista od nacijev kontrolirana skupina

TREBA JE DAROVALCEV KRV!

Plazma RDEČEGA KRIŽA rešuje življenja sto in sto ranjenih vojakov in mornarjev. — Toda potrebnih je še na tisoče darovalcev krvi. Dajte pint krvi, da rešite življenje.

BERLIN, STUTTGART ZADELO TISOČ AEROPLANOV

Okoli 1000 angleških bombnikov je sinoči zgodaj danes zjutraj bombardiralo veliko železniško križišče in industrijsko središče Stuttgart in je obenem trikrat bombardiralo Berlin.

Dopoldne s o angleškimi sledili ameriški bombniki ter so bombardirali več krajev, ki pa niso bili naznanjeni.

Angleški bombniki so vrgli več tisoč ton bomb na Stuttgart in njegove velike železniške postaje in tiri, po katerih Nemci prevažajo svoje čete in vojni material med zapadno, južno in vzhodno fronto.

V Berlinu so bombardirali železniške postaje in vojne tovarne.

V nočnem poletu je bilo izgubljenih 13 aeroplanov.

MANILA ČAKA NA REŠITEV

Manila danes umira, kajti v mestu je stlačenih kakih milijon prebivalcev, katerim pa so Japonci odnesli skoro ves živež in ljudje sedaj samo čakajo, da jih reši ameriška armada.

Otroci po ulicah stikajo po odpadkih; vsak dan jih mnogo umre lakote na ulicah ter prodajajo obleko, da si morejo kupiti živeža.

Od 20. novembra so Japonci prepovedali dovažati v mesto riž in ljudje se preživljajo samo z onim rižem, ki ga morejo vtihotapiti skozi sovražne straže.

Mačke in pse so ljudje že pojedli. Ljudje so bolni, toda zdravil ni.

Ako sorodniki svojih mrtvih ne pokopljejo nagih, jih ljudje izkopljejo in jim vzamejo obleko, ki jo prodajo.

HITLER JE ZAPUSTIL VIDKUN QUISLINGA

Adolf Hitler je obvestil Vidkun Quislinga (po katerem so dobili to izdajalsko ime vsi oni, ki so se vdinjali Hitlerju), podrepanega norveškega ministrskega predsednika, da mora Nemčija zapusti Norveško in njeno vlado njeni usodi, kar za Quislinga pomeni gotovo smrt.

Neko poročilo uradne nemške časniške agenture DNB iz Hitlerjevega glavnega stana naznanja, da sta imela Hitler in Quisling razgovor, ki sta ga prijateljsko končala in je prišlo med njima do popolnega sporazuma glede skupnih interesov Nemčije in Norveške.

Poročilo iz Londona pravi, da Nemčija mora poklicati svoje armade iz Norveške, da pomaga armadam na vzhodni fronti vstavi neprestano napredujoče Ruse.

Hitler pa je Quislingu najbrže obljubil, da bo Norveški zopet postal svojo pomoč, ako bi se nemškimi armadam po kakem čudežu posrečilo pognati Ruse čez nemško mejo in zadržati zaveznike na zapadu.

Kupite en "extra" bond ta teden!

ZAVEZNIKI V ZAPADNEM ŽIDU

V nedeljo sta prva in tretja ameriška armada pričeli na 17 milij dolgi fronti od St. Vitha močno ofenzivo in so napredovali dve milj ter zavzeli sedem krajev ob robu glavnih utrdb zapadnega židu.

Napad se je pričel ob silnem sneženem viharju ob štirih zjutraj in ameriška prva infanterijska divizija je naglo zavzela Berseid, Heppenbach in Hepsheid, kakih 10 milij severovzhodno od St. Vitha.

Drugi infanterijski oddelki so v zimskem viharju in po štiri palce debelem snegu zavzeli Vallender in isti splošni pokrajini ter so napredovali 500 jardov.

Tretja armada generala Pattona se je združila s prvo armado generala Hodgesa jugovzhodno od St. Vitha, je napredovala štiri milje in zavzela Maspelt, Bracht in Burg-Reuland, kakih sedem milij južno od St. Vitha.

Nad 1000 zaveznških aeroplanov je napadlo prometne črte in petrolejska skladišča v Kolinu in v bližnjem Poruhrju, ameriška deveta zračna sila pa je bombardirala štiri mostove čez Reno in so obenem bombardirali Mayen, 16 milij zapadno od Kolina in križišče cest Wegenrohr, 20 milij severovzhodno od Trierja.

Napadeni mosti so: Ludendorf železniški most čez Reno pri Romagenu, ter mostovi v Kaiserslauternu, Sizingu in Ellertju.

bo skorajšnje organizacije, v kateri se bodo "podrobnosti izvršile kasneje."

93 milj do Berlina

Mogočna rdeča armada je vpadla v Pomorje v severozapadni Nemčiji na 30 milij dolgi fronti ter je dospela na kraj, od katerega je od Berlina oddaljena samo še 93 milij in 57 milij od baltskega pristanišča Stettina.

To je včeraj naznanil maršal Stalin na predvečer 12. Hitlerjeve obletnice kot nemški kancler.

Prva beloruska armada maršala Žukova je vdrla 12 milij v notranjost Nemčije severozapadno od obkoljenega Poznanja v zapadni Poljski. Berlin pravi, da so Rusi vdrl v središče Poznanja.

Zapadno od Poznanja so Rusi tudi dospeli do predvojne nemško-poljske meje v oddaljenosti 93 milij od Berlina.

Zadnja močna trdnjava pred Berlinom, Frankfurt ob Odri, je od prednje ruske črte oddaljen še 57 milij in Nemci se umikajo po severnemskih planjavah in se najbrže hočejo postaviti v novo obrambno črto ob Odri, ki je v svojem kolenu od Berlina oddaljena 40 milij.

V Vzhodni Prusiji Rusi obkoljujejo Koenigsberg in so od njega oddaljeni še dve milj. Medtem ko armada maršala Žukova prodira v središči proti Berlinu na 125 milij dolgi fronti, druge armade vdirajo v poljski koridor, da zavarujejo severno krilo ruskih armad. Nek oddelek je zavzel Pruszez, 68 milij jugozapadno od Gdanska, in Komierowo, 7 milij proti zapadu.

Na jugu je maršal Konev,

ki prodira južno in jugozapadno od zavzetih Katowic, je zavzel nad 70 obljudenih krajev v Gorenji Sleziji, med njimi tudi Knurów, 10 milij severozapadno od železniškega križišča Ryvnika in 30 milij severovzhodno od Moravske Ostrave v Čehoslovaški.

Četrta ukrajinska armada generala Petrova prodira skozi Karpat v južni Poljski ter je zavzela strateško važno mesto Nowi Targ, 40 milij južno od Krakova in 100 drugih obljudenih krajev.

B-29 NAD TOKIOM

Superbombniki B-29 so bombardirali japonski preskočni otok Iwo in sovražni radio poročila, da so B-29 trdnjave izvedle "dva nadležna poleta" nad Tokio. Zaneten je bil najmanj en požar.

Tokio tudi naznanja, — "da je majhno število sovražnih aeroplanov" napadlo Hačijo in Izu otočju, 20 milij južno in 500 milij severno od Iwo.

Iwo, ki leži napol pota med Marianimi otoki in Tokiom, je napadla močna sila supertrdnjav.

Novi napad iz Marian je

prisel kmalu zatem, ko je admiral Nimitz prenesel svoj glavni stan iz Pearl Harborja več tisoč milij proti zapadu, da bo tem bližje pomorskim peracijam proti Japonski.

Admiral Nimitz si je postavil svoj glavni stan na nekem zelo važnem otoku, toda njegovega imena zaradi vojnih tajnosti ni mogoče izdati.

III. ARMADA V SIEGFRIEDOVI ČRTI

III. armada generala Pattona je danes vdrla v Nemčijo in v prednje črte Siegfriedove črte od belgijsko-luksemburške meje. Amerikanci so v tem smuku zavzeli Welchenhausen, 8 milij jugovzhodno od St. Vitha.

Borba za Wallacejevo imenovanje

V senatno zbornico prihaja vsak dan na naslov raznih senatorjev v zadevi imenovanja Henryja Wallacea za trgovskega tajnika, toliko pisem, da jih morajo dovažati s truki. Samo včeraj so senatorji dobili 150,000 takih pisem.

KUPITE EN "EXTRA" BOND DANES!

EAM APELIRA NA VLADE AMERIKE, BRITANIJE, FRANCIJE IN RUSIJE

Atene, 25. januarja (ONA). — Centralni komite EAM pokreta je naslobil nujno prošnjo vladam gori omenjenih držav, naj pošljejo med-zavezniško komisijo na Grško, da "zajamčijo svobodni izraz narodne volje."

Poziv je bil predan delegatu Rdečega križa, ki so se sporazumeli z ELAS-odbore glede osvoboditve falcev. Toda Rdeči križ je odločil, da ne spada v njegov delokrog, da prenaša politične dokumente, tako da je bil poziv poslan nazaj, ne da bi bil predan omenjenim 4 ambasadam. Ravno kar sem prejel prepis tega poziva, ki je spisan iz strahu, da je premirje privedlo do tega, da je bil vsiljen grškemu narodu režim fašističnih in diktatorskih elementov.

"Primorani smo, da vam naslovimo izraz žalosti in pričožbe malega zavezniškega naroda, ki se je boril ob strani svojih velikih zaveznikov, ki pa se hoče tudi še nadalje boriti proti nasilju, tiranstvu in nestrpljivosti..."

EAM pravi, da je grški narod v svrhu svoje triletnje borbe proti fašizmu organiziral vse demokratične sile dežele in po osvoboditvi zahteval le to, da se ustanovi vlada, ki bi bila zares predstavniška narodnega edinstva. Poziv poudarja, da ni moglo priti do sporazuma, ker so desničarji — večinom kolaboratorji in izdajalci, ostali neizprosno na svojem stališču in se pri tem posluževali britanskih armad generala Scobieja kot svojega orodja.

V bitko in iz bitke

Medtem ko infanterija nekje na zapadni fronti odhaja v boj, vojni bolničarji prinašajo v ozdaje ranjence z bojišča.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakar, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 15th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

52nd YEAR

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO: \$7.—; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 15th STREET, NEW YORK 11, N. Y. Telephone: CHelsea 3-1242

kec AE R. Stettinius, Jr., postal tudi ravnatelj takozvane Metals Reserve Co., katera ima na razpolago devet tisoč milijonov dolarjev v svrhu nakupa raznih rudnin za vsako ceno, kjerkoli jih zamore dobiti ne oziraje se na uvožno carino in na zaslužek domačih rudarjev. Na ta način pričelo je nam prihajati na stotine tisoče ton svinca in zinka iz Kanade in Mehike, in na stotine tisočev ton bakra iz republike Chile, kjer lastuje znana Amacouda Copper Co., največje rudnike bakra.

Na ta način je trgovina z imenovanimi domačimi rudninami v Zjed. državah onemogočena, kajti delavci, oziroma peoni so v Mehiki in Chile izdatno cenejši, kakor pri nas. Ako bi sedaj istovrstne rude pričeli uvažati tudi iz Rusije, potem bi tozadevne zaloge postale še večje in domače rudarstvo bi moralo kar na veke počivati.

IZ URADA SANSa.

SLIKE IZ SLOVENIJE

Naš častni predsednik Louis Adamič je pred kratkim dobil iz Slovenije nad 100 različnih slik, katere mu je poslal njegov prijatelj, član glavnega štaba slovenske vojske. To je najlepša zbirka slik te vrste v Ameriki in nedvomno bode zanimale marsikatero, posebno pa še naše Dolenjce in Belokranjce. Kakor hitro bo mogoče, bodo objavljene v naših listih in če bomo le dobili potrebno količino tiskarskega papirja, bomo vse ponatisnili v obliki ilustrirane revije.

PUBLIKACIJE

V par dneh bo natisnjena januarjska izdaja bulletina "Today and Tomorrow", katerega izdaja osebno pisatelj Louis Adamič. Obsegala bo 16 strani in bo vsebovala mnogo zelo važnega čtiva, posebno pa še opozorjamo na članek o mednarodnem sindikatu in o načrtu, kako bi mala skupina mednarodnih financirjev, političarjev in navadnih izkoriščevalcev dobila kontrolo nad jugoslovanskimi rudniki, gozdovi in transportacijo ter zakaj je bilo važno, da je narod moral zmagati v Jugoslaviji, ne pa stara garda. Ta članek bo marsikateremu odprl oči, zakaj so nekateri krogi tako povzdigovali Mihajloviča in napadali osvobodilno gibanje ter pravi vzrok, zakaj so se American Friends of Yugoslavia tako pridno organizirali brez zastopstva ameriških Jugoslovancev, da "pomagajo" trpečemu ljudstvu v Jugoslaviji. Pisatelj članka ne ščiti nobenega in javno imenuje glavne voditelje te izkoriščevalne nakane. Bulletin bo pomagal razširiti tudi ZOJSA.

Članek "Trieste ali Trst?" katerega je SANS razposlal za objavo v naših listih, izide v angleščini v prihodnji številki bulletina ZOJSA. Originalno je bil natisnjen v Londonu v mesečniku "The Statesman and Nation". Pisec navaja povsem nove razloge, zakaj je potrebno, da spada Trst Jugoslaviji in ne Italiji, ali kateri drugi oblasti. Čitajte ga!

Oscar Magazinovič, kapitan jugoslovanske trgovske mornarice, je napisal zanimivo knjigo v angleškem jeziku pod imenom "Alluring Waves". Bavi se z razmerami, pod katerimi so se nahajali jugoslovanski mornarji pred in med sedanjo vojno ter opisuje nevarnosti, zapreke in komplikacije, v katerih so jugoslovanske ladje služile zavezniškom vsa ta leta. Čisti dobiček od te knjige je namenjen jugoslovanskemu relifu in se naroča pri Jugoslav. Seamen's Club, 236 West 40th Street New York, N. Y. Stane \$2.50.

Na Poti v Svobodo je naslov brošure, ki se sedaj tiska in katero bomo razposlali med vse člane SANSa. To je potopis pohoda 18. slovenske divizije iz Belokranjine preko Hrvaške na Štajersko ter opis bojev na Štajerskem. Spisana je bila v starem kraju. Zanimala bo zlasti Štajerce.

John Laurich, Goodman, Wis., je poslal vsoto \$10, ka-

Koncem februarja izide v angleščini knjiga "Guns for Tito", ki jo je spisal ameriški major Louis Huot. Ta častnik je bil odgovoren za prevoz vojaških zalog in potrebščin iz Italije v Jugoslavijo. V knjigi obširno opisuje zelo komplicirane operacije in velike zapreke, predno je bilo mogoče dostavljati jugoslovanskim partizanom potreben vojaški material in zdravniške potrebščine za ranjence. Knjiga je spisana v povestnem stilu in je zelo zanimiva. Več informacij o njej kasneje.

POMOŽNA AKCIJA

Prva pošiljka najnujnejših potrebščin je bila odposlana Jugoslovanskemu rdečemu križu v Bari, Italija, pred več kot enim mesecem. Odpejala jo je ameriška tovorna ladja. Radi varnosti in raznih komplikacij odbor ni smel odhoda takoj naznaniti. V Bariju bodo pošiljko prevzele jugoslovanske oblasti in preskrbele za prevoz čez Jadransko morje v Dalmacijo. Poslano blago je ocenjeno na več stotisoč dolarjev in vključuje zdravniške potrebščine in instrumente, čokolado, novo obleko in oblačila ter šivalne stroje. 80 odstotkov odposlanih zalog je kreditiranih našemu reliefnemu fondu, 10 odstotkov Jugoslovanskemu pomožnemu odboru (JPO-SS) ter 10 odstotkov Hrvatski bratski zajednici. Vsi zavoji in zaboji so bili v tem smislu adresirani.

Zlatko Baloković, predsednik WRFASSD, je podal izjavo, v kateri je pojasnil zadevo jugoslovanske ladje in vzroke, zakaj ni prispela pravočasno v newyorško luko in naložila nabrane zaloge za Jugoslavijo. Vsi tisti, ki so sodelovali in prispevali za našo reliefno akcijo, bodo z zadovoljstvom vzeli vsa ta pojasnila na znanje in se radovali ob dejstvu, da prva prostovoljna pošiljka od ameriških Slovencev, Hrvatov in Srbov najbrž že olajšuje trpljenje najbolj nevarnih. Tisti pa, ki so nam vedno nasprotovali, zastavljali pomožno akcijo in nas brezobzirno napadali (vprašanje jugoslovanske ladje je zanje le izgovor, da bi z glavo zid prebili), se naj zavedajo, da tudi slovenski narod v stari domovini zasleduje njihovo nizkotno propagando in da je ne bo tako hitro pozabil.

Skupni prispevki v gotovini za WRFASSD so do 18. januarja znašali \$322,761.99 in ta znesek vključuje prispevkov, ki so bili poslani v SANSov urad po 18. januarju.

Največji prispevek ta teden je prispevala podružnica št. 59, Cleveland, O., namreč lepo vsoto \$1,531.25 (in \$325 SANSu za članarino). Darovali so: Slovenski narodni dom, St. Clair Ave., \$1000; socialistični pevski zbor Zarja \$275; Andy Hočvar, Maple Heights, in Frank Vrček, Bedford, Ohio, sta pa nabrala \$256.25.

Od podružnice št. 25, Chicago, Ill., je poslal tajnik Fr. Alesh \$29.48, Joško Oven pa \$5.

John Laurich, Goodman, Wis., je poslal vsoto \$10, ka-

DOBITE
**EKSTRA
Red Points**
Z A E N
EKSTRA CHOP!

Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljenega masti, ki jo izročite. Še dalje hranite porabljene maščobe za Bojno Fronto!

tero nam je izročil L. Železnikar, predsednik SANSovega nadzornega odbora.

Društvo št. 355 SNPJ in St. 30 SDZ, Fairport Harbor, O., je vsako darovalo po \$10 za SANS ter po \$15 za pomožno akcijo. Znesek je poslal brat Lovrenc Bajc. Manjše prispevke smo prejeli tudi od drugih podružnic in od posameznikov. Skupaj prejeta vsota za relief ta teden znaša \$1,611.73, oziroma do sedaj v januarju \$7,405.14. Istočasno smo prejeli članarino za SANS \$1,606.20.

Podružnica št. 12, West Aliquippa, Pa., je poslala zopet en zaboj obleke za staro domovino in 62 funtov raznih živil: kondenziranega mleka, zdravila, kave, kakaa, riža in drugega. Ta živila je darovala Mrs. Mary Prosenec.

Nekateri nas vprašujejo, če še vedno nabiramo obleko, čevlje in druge potrebščine za vojni relief. Odgovor je seveda velik DA! Čim več bomo nabrali, tem več prostora bomo dobili na ameriških ladjah za prevoz. Kampanja, ki jo sedaj vodi med Amerikanci American Committee for Yugoslav Relief, je v prvi vrsti za oblačila in druge darove v blagu. Pošiljke prihajajo iz vseh delov Amerike. Naslov skladišča je: 161 Perry Avenue, New York City.

Dne 7. februarja se vrši v hotelu Biltmore, New York, svečani banket v korist pomožne akcije WRFASSD. Priredila ga Amerikanski odbor. Kot govorniki nastopijo: senator James E. Murray (Utah), senator Warren G. Magnusson (Wash.), župan LaGuardia iz New Yorka, dr. Ivan Frančič od jugoslovanskega poslanstva, člankarica Elsa Maxwell, radio-komentator William S. Gailmor, Sgt. Walter Bernstein od magazina "Yank" ki je bil prvi ameriški poročevalec v intervjuu z Titom. Zlatko Baloković in Louis Adamič. Nastopila bo tudi operna pevka Zinka Milanov, ruski tenorist Igor Gorin in pevski ter tamburaški zbor kluba jugoslovanskih mornarjev pod vodstvom dr. Luja Goranića. Zadnje priprave predvidevajo nastop podpredsednika Združenih držav Harryja S. Truman.

Društva in organizacije, ki žele prispevati večje zneske na tem banketu za našo reliefno akcijo, ali pa ki bodo obljubile prispevati tekom kampanje gotovo vsoto za ta namen, naj sporočijo vsoto v SANSov urad čim prej mogoče.

V zvezi z našo reliefno kampanjo med Amerikanci je Louis Adamič razposlal na tisoče pisem ameriškim časopisom in revijam in mnogi teh so pisno priobčili.

V nedeljo 4. februarja se vrši v Društvenem domu v Euclidu, O., velik občni shod, ki ga sklicuje postojanka št. 106 SANSa. Govorili bodo Joško Oven, Leo Kuschlan in drugi.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

RAZGLEDNİK

NEMŠKE ROBOT BOMBE IN RUSI

Preko nevtralne Švedske prihaja poročilo glede takozvanih robot-bomb, s katerimi naciji že dolgo časa bombardirajo jugozapadne dele Anglije, in katerih je več različnih razredov, velikosti in učinkovanja. Te bombe imenujejo Nemci po razredih V-1 in V-2 v svoji raznoliki propagandi.

S to propagando so pred nekako štirimi meseci pričeli tudi ob iztočni, oziroma ruski fronti in sicer po istem načinu, kakor so o tem izum danzadnem poročali ob zapadni fronti. Potem so pa Rusi preko nevtralne Švedske sporočili nacijem v Berlinu, da smatrajo robot-bombe nezakonitim orožjem in da, ako bodo Nemci pričeli bombardirati tudi rusko fronto z V-bombami, potem bodo vrhovno rusko poveljstvo takoj izdalo ukaz svojim letalcem, da morajo bombardirati Berlin — s živimi Nemci.

Naciji se na to svarilo niso ozirali, in nekoga popoldneva

je padla prva nemška robot-bomba na rusko fronto. Onega istega dne so potem Rusi naložili nekoliko ruskih velikih transportnih aeroplanov z ujetimi nemškimi generali in polkovniki, kateri vsi so se morali obleči v svoje paradne uniforme ter jih okrasiti z vsimi medaljami in svasčkanji, kar so jih imeli. Vse te generalneke in polkovniške tovrste so potem ruski letalci odpeljali v Nemčijo in ko so dospeli nad Berlin, so morali nemški generali in polkovniki skočiti iz aeroplanov, baš ko so slednji bili nad Wilhelmstrasse. Skočili so seveda brez da bi bili opremljeni z inace potrebnimi padali, in Nemci so jih rano zjutraj pobirali po imenovani cesti v Berlinu ter se čudili, čemu so prišli v glavno mesto nacijev — mrtvi.

Od onega dne nadalje, se niti ena robot-bomba pojavila na ruski fronti.

ODLOMKI IZ DOMAČEGA ČASOPISJA

"The Daily News" v New Yorku, ki so se tekom zadnje nemške ofenzive sklicevale na Ludendorfovo zadnjo ofenzivo v prvi svetovni vojni, pravijo da sedaj vojna boljše izgleda, kajti "Stalinova vojska sedaj napreduje proti sredi Nemčije in se ne "zabava" na Grškem. Imenovani list tudi izraza nado, da se bode Stalin pridružil našim argumentom, katere imamo z Japonci.

"The Post Dispatch" v St. Louisu, Mo., izjavlja z ozirom na rusko vsestransko ofenzivo, da so sedaj "vsi kritiki Rusije, dobili svoj odgovor".

"Journal American" v New Yorku pravi z ozirom na neki pamflet, ki trdi, da inflacija ne bo prišla, da so vse potrebščine slabe kakovosti in tudi drage, "da inflacija resnično ne bode prišla — ker je še tukaj".

"World Telegram" v New Yorku, pravi, da sedaj, ko so Rusi že v Nemčiji, je neobho-

duo potrebno, da pride do popolnega sporazuma med "Velikimi Tretni", kajti, ako ne pride do tega, potem bodo vsi dogovori, do katerih je prišlo pri konferenci v Dumbarton Oaks, postali brez vsakega vrednosti ...

Newyorški "Mirror", da je naš predsednik dobil dokaj vzpodbudljivo poročilo glede položaja na Kitajskem, in sicer od kongresnika Mansfielda, demokrata iz Montane, ki se je mudil kar dva meseca v Kitajni. Imenovani kongresnik poroča, da je Chiang Kai-shek z izidom zadnjih volitev v Zjedinijenih državah zadovoljen, in tudi z novo vlado v Washingtonu. List pristavlja, da bi radi tega kongresniku ne bilo treba potovati na Daljni Iztok ...

"The Daily News" v Chicagu se bavi z vpeljavo rednega službovanja v naši vojski, in svetuje naj predsednik F. D. R. najprej vpokliče v redno vojsko — člane našega kongresa ...

TO JE KNJIGA, KI JO BOSTE RADI IZROČILI SOSEDU, DA JO PREČITA

THE INCREDIBLE TITO

Man of the Hour

V angleščini izpod peresa slovitega pisatelja

Howard Fast-a

Povest o bojih Jugoslovancev za svobodo, o čemer ni bilo pisano še nikdar poprej.

"Najbolj razburljiva povest v 27 letih!"

Stane 25c v uradu — 30c po pošti.

Ker je zaloge teh knjižic zelo omejena, je priporočljivo, da pošljite naročilo prej ko mogoče. K naročilu priložite v dobrem zavitku gotovino oz. znanke (Združenih držav). — Naročite lahko pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 15th Street

New York 11, N. Y.

Titovo priznanje županu La Guardiji

Lapsko leto, ko se je ministar g. Sava Kosanović vračal iz Amerike v Evropo se je med ostalim prijateljem tudi osebno poslovil z županom New Yorka, Fiorello H. LaGuardija in zahvalil se mu za prijateljstvo, katerega je on ob mnogih prilikah izkazal za Narodno osvobodilno borbo naših narodov in maršala Tita. Župan La Guardia je to priliko uporabil, da je preko gosp. Kosanovića poslal maršalu pozdravno pismo in priznanje za njegovo junaško vodstvo narodne borbe.

Nekaj tednov kasneje je gosp. Kosanović posetil Jugoslavijo in ko se je dne 19. avgusta l. l. sestel z maršalom Titom mu je izročil pismo župana La Guardija.

Ginjen to pažnji in izrazu prijateljstva župana in naroda največjega mesta v Ameriki je maršal izročil gospodu Kosanoviću pozdravno pismo za župana La Guardija in z pismom mu dal v znak hvalečnosti avtografično sliko in revolver, katerega je nosil s seboj skozi tri leta borbe proti okupatorju v Jugoslaviji. Z posredovanjem gosp. Kosanovića so darovi pred kratkim končno prispeli v Ameriko.

Župan La Guardia je bil ves vesel tega priznanja in počastitve. Slika in pismo stoje v okvirju na njegovi pisalni mizi v mestni hiši medtem, ko ima revolver vedno dobro zaključen.

Slika prikazuje župana La Guardia držoč revolver in na mizi stoji zgoraj omenjeno pismo in slika. Županom so naše poznane administrativne tajnice Združenega Odbora Južno Slovanskih Amerikancev Miss Ančka Traven in Miss Charlotte Muzar. Slika je bila posneta v mestni hiši New Yorku dne 6. januarja t. l. (ZOJSA.)

NEKAJ PODATKOV O KARPATSKI RUSIJI

Napisal za ONA Donald Bell

Pred nedavnim časom smo prejeli iz Londona nekaj vesti o prerokanju, ki se je razvilo okrog vprašanja Karpatske Rusije. Gre za to, ali bo ostala najvzhodnejši del Čehoslovaške republike priključen tej državi ali se bo pridružil Sovjetski Rusiji. Vsa poročila se soglašajo, da Krenlin ni stavil nobene uradne zahteve glede tega ozemlja. Obenem pa je res, da je vsaj radio Kijev zavzel stališče, ki ne ugovarja pokretu v Karpatski Rusiji zahtevajočemu separacijo in priključenju k Sovjetski Rusiji.

Kaj je pravzaprav Karpatska Rusija. Malo je ljudi v Ameriki, katerim je to znano. V tej deželi se nahaja približno 300.000 oseb, ki so se priselile iz teh krajev, ali pa so potomci takih priseljenec. Toda iz razgovorov z njimi se ne bomo mnogo naučili. V političnem pogledu so precej zmešani — veliki nasprotniki komunistov so, a navzlic temu zagovarjajo priključenju k Sovjetski Rusiji. Zgodovinsko ozadje tega presenetljivega političnega naziranja je pred vsem nasprotje proti Čehoslovaški, katerega podlaga je separatistični ponos posebnega naroda, ki ima svojo posebno cerkev, in je bil dolga leta pod nasprotujočimi si tujnimi vplivi — osamljen in zapuščen v svojem poabljenem kotu Karpatskih gora.

Karpatska Rusija je ozemlje, ki je tako sporno, da je celo težko določiti njegovo pravo ime. V čehoslovaški literaturi nosi večinoma ime Subkarpatske Rusije. Nemci so mu nadeli ime Karpato-Ukraine. Zopet v drugih deželah nazivajo to ozemlje Rusinija. Slovenci pravijo Rusinija ali Rusinska Ukraina ali Rusija. Vsa ta imena so pravilna. — Vprašanje je le, kakšnega vidika pogledato na to zemljo.

Iz naših zemljevidov je razvidno, da je bilo to ozemlje prirejeno Čehoslovaški po zadnji svetovni vojni. Čehi in Slovaki so zelo sorodni, kajti razlike v jeziku ni skoro nobene, tako da se smatrati, da je slovaški jezik le narečje, ki je skoro istovetno s češkim pisanim jezikom.

Rusini pa so nekaj čisto drugega. Sorodnost njihovega jezika s češčino je manjša kot z jezikom, katerega govori narod v Ukrajini. Le dejstvo, da so živeli stoletja pod gospodstvom Madžarov je vzrok, da so postali prehod med vzhodnimi in zahodnimi Slovani. Čehi so potrebovali to ozemlje kot most do Rumunije in v cilju, da se zavarujejo proti

tero je bila obljudila. Mnogo Rusinov je takrat pobegnilo v Rusijo, kjer tvorijo velik del čehoslovaške armade, ki se bori na strani Rdeče armade.

Tudi ako pustimo ob strani vprašanje vere, ki je precej zamotano, je treba priznati, da obstojata najmanj dva vzroka, ki govorita v prilog priključenju Rusinov k Sovjetski Uniji. Prvi je to, da so pomorne zmage Rdeče armade zanetile navdušeno narodno zavest med Rusini. Drugo pa so kolaboratorji, ki so bili vedno proti Čehoslovaški oblasti in so postali pozneje kvizlingi Horthyjeve vlade. Vsi ti elementi vedo, da bo Beneševa vlada trdo kaznovala vse kolaboratorje, pa naj si bodo Čehi, Slovaki, Madžari ali Rusini. Ti elementi so bili vedno strogo protikomunisti in radi tega tudi proti Rusom. Toda danes imajo le še eno samo upanje — nanreč, da utegne Sovjetska Rusija zatisniti oči in pozabiti, kaj je bilo, ako prinese s seboj deželo, nekako v dar ali v odkup. Poudarjali bodo, da njih izdajstvo ni bilo naperjeno proti Rusiji, temveč le proti nemu njenih zavznikov.

V sedanjem trenutku nikakor ni mogoče reči, kaj bo rešitev tega problema. Čehoslovaška vlada v Londonu seveda noče, da bi to vprašanje postalo večna sporna točka med Čehoslovaško in Rusijo — za to bi rusinsko ozemlje ne bilo dovolj važno. Toda pomisliti je treba tudi, da je Sovjetska Rusija priznala stare meje Čehoslovaške republike. Z vidika mednarodnega prava ni nobenega vzroka, da bi Beneš odstopil to ozemlje, toda pravno vprašanje ni edina stran, katere velja premisliti. Največ domnev se suče okrog plebiscita, ki bi bil prirejen na podlagi Atlantskega Charterja.

Imenovanje odbora, ki bo odločal o konvencijah

Washington. — Col. J. Monroe Johnson, ki je bil z odobrenjem predsednika imenovan za načelnika posebnega odbora, ki bo imel "sprejemati in odobriti ali ne sprejeti skupinskih meetingov po 1. februarju, katerih se ima vdeležiti več kot 50 oseb, ter odločiti, da-li so meetingi dovolj važni za vojne, da so v skladu z zahtevami na prometna sredstva", je naznanil, da bodo ostali člani njegovega odbora podsekretar za vojno Robert P. Patterson, podsekretar za mornarico Ralph A. Bard, ravnatelj War Production Boarda J. A. Krug in namestnik predsednika War Manpower komisije Charles M. Hay.

Dodelitve goriva v Pacific North West nespremenjene

Washington. — Office of Price Administration naznanja, da ostanejo odmerki za olje za kurjavo v pokrajini Pacific Northwest nespremenjeni, 10 galonov na enoto za rok 3, ki se je začel dne 8. januarja v teh predelih.

ZNANOST V VOJNI IN POVOJNI SLUŽBI

Piše Bradley Payne ("Bazovica")

Pet let so zavezniški učenjaki in tehniški strokovnjaki trdo delali, da bi zgradili čim več obrambnih in napadalnih sredstev, s katerimi bi osvobodili človeštvo od nemške tiranije. Ta vojna je ravno tako, kakor prejšnja, pospešila in mogočno razvila znanstvena doganja.

Najbolj znani so uspehi, ki so bili doseženi v letalstvu. Današnja letala so močnejša, hitrejša in varnejša kakor so bila pred vojno. V mirnih časih bomo imeli v letalstvu velike koristi od odkritij in iznajdb.

Kmetijstvo je v Veliki Britaniji za časa sedanje vojne izredno napredovalo. Mehaničarja kmetijstva, posebno poljedelstva je bila izvršena do najmanjših podrobnosti. Da bi se povečala kmetijska proizvodnja, so mogočno povečali industrijo kmetijskih strojev vseh vrst. Britanski poljedelci se je prilagodil motorizaciji z veliko vnuemo in zastopnostjo. Ta prilagoditev pa ne bo ostala samo vojni spomin, pač pa se bo uveljavljala tudi v povojni dobi. Mogočne tovarne tankov bodo takoj po vojni spremenili v tovarne traktorjev, ki jih ne bodo uporabili samo za izvoz, pač pa bodo našli tudi doma gotovo število kupcev, čeravno je Velika Britanija pretežno industrijska država in ne poljedeljska.

Prav posebno pa se bodo poljedelski stroji uveljavili po vsej obnavljajoči se Evropi. Tu bo zapovedovala trda krutost povojnega časa, ko bodo vprezna sredstva v vsaki državi več ali manj velika redkost. Tudi v tistih državah, kjer je bila mehanizacija poljedelstva pred vojno popolnoma neznaana, bodo razmere nujno zahtevale prehod — vsaj za prehodno dobo — k poljedelskemu stroju. Verjetno pa je, da bo kmet tudi v nadaljnjih letih ostal pri mehanizaciji, ko se bo enkrat prepričal o njeni veliki uporabnosti. Vojaki, ki so služili v mehaniziranih vojaških enotah, bodo najbolj vneti pionirji mehaniziranega poljedelstva.

Pa tudi druge iznajdbe, ki mogoče niso toliko senzacio-

nalne na prvi pogled, bodo po vojni prisle do svoje veljave. Ko so nacistične horde zasedale Ukrajino, je postalo pomankanje krompirja eden izmed najbolj perečih prehranjevalnih problemov Sovjetske zveze. Znani ruski učenjak Lisenko se je s svojimi sodelavci vrget na delo kot profesor Poljedelske akademije. Posrečilo se mu je odkriti metodo, po kateri je mogoče pridobivati uporabno seme krompirja, ne iz gomolja, pač pa iz samega semenskega vršička na rastlini. Na ta način so Rusi pridelali l. 1943 8 do 9 milijonov ton krompirja. Odkritje ruskega znanstvenika bo velikega pomena pri prehrani povojne Evrope. Na Angleskem so rusko metodo z velikim uspehom uporabljali in poslali velike količine semenja na Srednji vzhod z letali.

Veliki uspehi so bili doseženi tudi z umetno razploditvijo goveje živine. V Veliki Britaniji so iznašli nov način dehidracije živil.

Tudi na drugih popriščih praktičnega dela so bili doseženi zelo pomembni uspehi, ki bodo v povojni dobi koristili človeštvu. Tako je vojna vsaj eni stvari koristila.

ŽIVI IZVIRI Spisal IVAN MATIČIĆ Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v 13 dolgih poglavjih opisanih 13 rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne. Cena \$2 Lično v platnu vezana. 13 poglavij — 413 strani KNJIGARNA SLOVENSKA PUBL. COMPANY 216 W. 18th Street New York 11

JOHN LACJAN UMRL

V noči od nedelje na ponedeljek je nenadoma umrl v newyorški slovenski masebini splošno znani in spoštovani John Lacjan, v starosti 57 let. Doma je bil iz Domžal in je živel v New Yorku nad 30 let, kjer se je vedno udeleževal v klubskih stroki.

Tukaj zapuščila sina Johna in Glendale, L. L. brata Charlesa in več sorodnikov; v starem kraju pa brata in več sorodnikov.

Pogreb bo jutri, v sredo, 31. januarja, s sv. mašo v slovenski cerkvi sv. Cirila na Osmi ob 9 na pokopališče sv. Trojice.

Naj mu bo lahka ameriška zemlja; njegovim zaostalim pa naše sozlatje.

ZA SKLEPNIH MIŠICAH DOBITE PAIN-EXPELLER Od leta 1867... Zanesljiv liniment za družino

Delna zatamnitev se začne dne 1. februarja

Washington. — J. A. Krug ravnatelj War Production Boarda, je naznanil obvezno delno zatamnitev širom dežele, ki stopi v veljavo dne 1. februarja 1945, ki prepoveduje določne vrste električne razsvetljave v svrhu olajšanja kritičnega pomanjkanja goriva. "Čeni se, da bo prepoved prihranila letno 2 milijona ton premoga", je dejal g. Krug.

Od 1. februarja naprej bo pod novimi določbami WPB prepovedano uporabljati elektriko za: 1.—Zunanjo reklamo in premično razsvetljava. 2.—Zunanjo dekorativno razsvetljava, razven ako je potrebna za posel na prostem. 3.—Zunanjo olupševalno razsvetljava. 4.—Razsvetljava izložb, razven kjer je potrebna za razsvetljava trgovine same.

Rusini pa so nekaj čisto drugega. Sorodnost njihovega jezika s češčino je manjša kot z jezikom, katerega govori narod v Ukrajini. Le dejstvo, da so živeli stoletja pod gospodstvom Madžarov je vzrok, da so postali prehod med vzhodnimi in zahodnimi Slovani. Čehi so potrebovali to ozemlje kot most do Rumunije in v cilju, da se zavarujejo proti

HELP WANTED :: DELAVKE IŠČEJO :: HELP WANTED

FINGERWAVER — MANICURIST PERMANENT WAVER Dobra plača, stalno delo, prijetne delavske razmere. — Vprašajte: L A R O T O ' S 678 FLATBUSH AVE. BROOKLYN Phone BU 4-6220 (17-23)

ASSORTERS & PACKERS 37 1/2 HOUR WEEK — PLUS OVERTIME. COTTON DRESSES, BATH ROBES Apply: A. ROSENBLATT 1370 BROADWAY N. Y. C. (19-25)

GIRL — WOMAN COUNTER WORK: SMALL SODA AND LUNCHEONETTE \$22. MEALS, UNIFORM, NO SUNDAYS, NO NIGHTS Apply: 3717 — 13th AVE. B'KLYN (before noon) (20-26)

FINGERWAVER, MANICURIST SPLOŠNO DOBRA DELAVKA. — Dobra plača, prijetne delavske razmere, stanovitno. — Vprašajte: GRAND, 600 WEST 181st ST. (near 7th & 8th Ave. subways) N. Y. C. Call: WA 8-2470 (20-22)

MANICURIST HITRA DELAVKA. DOBRA PLAČA, STALNO DELO, PRIJETNE DELAVSKE RAZMERE. PRILŽNOST Vprašajte: LA MARQUISE 9 E. 49th ST. N. Y. C. EL 5-7962 (19-21)

MANICURIST — FINGERWAVER SPLOŠNA DELAVKA. STALNO, DOBRA PLAČA, PRIJETNE DELAVSKE RAZMERE. PRILŽNOST. Vprašajte: M A D A M E R O S E 187 1/2 MARCY AVE. BROOKLYN (BMT) Ph. EV 4-9406 (19-25)

NOČEM PLAČATI VEČ KOT NAJVIŠJE URADNE CENE! NE SPREMEM RACIONIRANIH ŽIVIL AKO NE ODDAM ZNAMK!

PRIHODNJE PRIREDITVE SLOVENSkih DRUŠTEV V BROOKLYNU, N. Y.

Slovensko pevsko društvo "Slovan" priredi svojo pustno veselico na pustno soboto dne 10. februarja v dvorani znanega rojaka Frank Arneža na 66-91 Forest Ave. (poleg Forest Ave. "L" postaje), Ridgewood, Brooklyn, N. Y. Začetek ob 8. uri zvečer. Takoj na drugi dan, na 11. februarja (v nedeljo), pa priredi svojo veselico v Slovenskem domu na 253 Irving Ave., Brooklyn, N. Y. Slov. pev. in dramsko društvo "Domovina", in sicer ob 3. uri popoldne. Polovico čistega dobička od te prireditve je društvo "Domovina" sklenilo, da se da v fond sponinske plošče (Ho-

non-Roll) naših slovenskih vojakov in vojakinj iz Greater New Yorka, ki se nahaja, kot znano, v dvorani Slovenskega doma. V soboto dne 17. februarja pa priredi svoj takozvani "Annual Valentine Dance" slovensko podporno društvo "All Americans", 580 SNPJ, in sicer v prostorih rojaka Frank Arneža v takozvani Astor Hall na 66-91 Forest Avenue, Ridgewood, Brooklyn, N. Y. Natančneje glede zgoraj omenjenih priredb bo še pravčasno poročano v tem listu. A. F. Svet.

NAJBOLJŠI PRIJATELJ V NESREČI VAM JE: SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA BRATSKA, DELAVSKA PODPORNJA USTANOVA Sprejema moške in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti. Članstvo: 64,500 Premoženje: \$11,000,000.00 Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ Glavni stan: 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pisana Mati

Spisal: J. F. MALOGRAJSKI

(59)

Mlakarica gleda nekaj časa kakor nezavestna vse to. Kakor okamenela je stala ter z odprtimi ustni in izbuljenimi očmi nepremakljivo zrla v en in isti kraj. Toda hkratu ji pride na misel, kako nevarnost ji preti, kako slabo bi se ji godilo, če bi se obrnil sum nanjo. . . . Oni blažji čuti, ki so se ji bili vzdudili za hipec v srcu, umaknejo se naglo zopet strasti in želji po maščevanju.

Kakor besna se zapodi tja med ljudi in jame kričati: "Tako je, ako se puščajo otroci sami doma!" In uzriš Anico, ki je stala z Nečetom pod debelim hrškovi drevosom ter trepetala, skoči k njej ter zarjove: "Ta je zažgala, ta, videla sem jo! V ogenj jo vrzite, malopridnico, v ogenj! . . ."

In preden se ljudje prav zavedo, zgrabi deklico za roko ter jo potegne za seboj.

Kakor bi bila ob pameti, drvi ž njo proti gorečemu skednju, katerega streha je bila že en sam velik plamen. Vse to se je zgodilo tako hitro in tako nepričakovano, da bi bila Mlakarica v svoji podivjanosti nemara izvršila grozni zločin, če bi se ne bil Neče, ki ni bil tako kmalu zmeden, zapodil za njo ter jo še o pravem času ujel zadaj za obleko. Potegnili jo je s tako močjo nazaj, da se je Mlakarica opotekla ter padla po tleh. Kričala je še vedno, da je zažgala Anica; ali Neče jo preupije s svojim mladim, čvrstim glasom, rekoč:

"Ni res! Vi ste zažgali, vi! Saj sem vas videl, ko ste bežali prej iz našega skednja!"

Mlakarica skoči po koncu in hoče zgrabiti zdaj Nečeta. V tem dečku, o katerem je sanjala, da bo de nekoč mož njeje Tonic, ji je vstal nov sovražnik. Če jo je res videl, kako se bo zagovarjala? Nepopisno je, kar se je godilo v tistem hipu v njenih prsih, v njeni glavi. Strah pred kaznjajo jo je gnal v nov zločin. Ako bi bila v stanu, bila bi gotovo oba otroka vrgla v ogenj, da bi ne bila mogla pričati zoper njo. Da bi se nakopala s tem še hušje kazni, na to ni mislila. Bila je pobesnena popolnoma in več ni razločevala, kaj je dobro, kaj slabo zanjo. Toda ljudje so jo bili že obkolili ter ji iztrgali Nečeta in Anico iz rok.

Mlakarica pa je zdaj še bolj divjala. Vpila je, kar je mogla, ter trdila, da je zažgala njena pastorka. Toda v splošni zmešnjavi je ni nihče poslušal. Bilo je treba zdaj na kaj drugega misliti, nego na to, kdo je zažgal. Kajti bila je velika nevarnost, da se ogenj razširi tudi na druga poslopja. Otrinki so padali na vse strani. Vendar je bilo upati, da se večja nevarnost odvrne, dokler je vladala tišina in se je plamen dvigal naravnost proti nebu. Toda nenadoma je potegnila sapa od juga proti severu. Na večer se je rad pojavil veter in tudi nočoj ni izostal. Izpočetka je parkrat samo dahnilo, a potem je završelo po drevju. Zubelj se zasuce in nagne proti Mlakarjevi strani in preden bi bil kdo pričakoval, začne goriti streha Mlakarjevega kozolca. Zdaj, ko je pihalo, je imel ogenj le še hušjo moč in plamen je použivel tem hitreje, kar je dosegel, ker je bilo vsled dolgotrajne vročine vse tako suho. S kozolca preskoči ogenj na Mlakarjev skedenj, od tod na hleve in hišo. V nekoliko minutah so bila vsa Mlakarjeva poslopja v plamenu! . . .

Med gasilci je nastal vsled tega velik nered. Eni so silili se proti Korenovemu skednju, drugi so z glasnim krikom opozarjali na to, da je nevarnost pri Mlakarju zdaj večja, zlasti ker se je bati, da se ne razširi ogenj od tu še naprej čez vas. Nekdo masvetuje, da naj bi se Korenov skedenj, pri katerem se itak ni dalo nič več rešiti, izpodžagal in izpodnesel. To je bila pametna misel, ki se ji ni nihče upiral, najmanj Koren sam. Sekire so zapele in ko so bile storile te svojo dolžnost, so zasadih kaveljne v razmajano tramovje. Ni trajalo dolgo, in ves skedenj je bil na kupu. Sedaj ni bilo tu več težko gasiti. Zadostovalo je, da so donšale ženske v škafih vodo ter polivale tleče tramovje. Moški z razizginalnicami pa so hiteli Mlakarjevemu domovju na pomoč. Ali tudi tukaj se ni dalo več dosti storiti.

Koren, ki je videl svojo hišo v varnosti, je izkušal zdaj pri Mlakarju rešiti, kar bi se dalo. Sam je izpustil živino iz hleva in sam je nosil iz hiše pohištvo in kar se je sploh odnesti dalo. Pri tem je še druge izpodžubal ter jim dajal navodila, kaj naj store, da se škoda kolikor mogoče omeji.

Da poslopij, kolikor jih je bil dosegel plamen, pri tej suši ne bo mogoče rešiti, je izprevidel Koren in so izprevideli tudi drugi gasilci ž njim. Kazalo ni torej drugega, nego izprazniti po možnosti hišo in kšačo, vse drugo pa prepustiti požrešnemu plamenu ter se mu postaviti ondi v bran, kamor se ni bila segla njegova moč. Že so hoteli prepeljati brizgalnico k drugi hiši, ki je bila najbolj v nevarnosti, ko se začne izpod Mlakarjeve strehe ohupen, pretresljiv klic. Vse se prestraši in ostrmi . . .

"Kaj je to? Kdo kliče? izprašujejo drug drugega. Toda nihče ni vedel pojasnila. Glas je bil nenavaden, neznan, zato ga ni nihče spoznal.

"Ali ni bil otročji glas?" pripomni nekdo.

"Pomagajte!" se začne iznova in čutilo se je, da prihaja glas človeku iz grla, ki mu gre za življenje.

"Tonica je!" se oglasi Neče, ki je bil vedno v največji gneči. "Boste videli, da je Tonica!"

(Dalje prihodnjič.)

IZ BIRMANIJE V AMERIKO

Iz Indije v New York sem preletel s prevoznim letalom — štirimotornikom v dveh dneh in si z lastnimi očmi ogledal nova pota za vojne potrebe, ki so jih Združeni narodi trasirali čez oceane in celine, da bi stisnili Nemce in Japonce.

Iz Karachi-ja v Indiji, kjer je vladala zadušljiva vročina, v New York, kjer nas je presenetila svežost poletne noči, se je letalo ustavilo šestkrat. Na vsakem letališču nas je sprejel aktivni častnik z besedami: "Točno 45 minut časa imate za jelo in za povratek v letalo. Medtem, ko smo bili pri prigrizku, so letalo temeljito očistili in ga napolnili z gorivom. Vodstvo so prevzele nove posadke, ki so nas vodile do naslednjega letališča.

Ko smo prispeli v New York, neobriti in oblečeni v tropična oblačila, so nas ljudje zvedavo pogledovali. Ta vožnja mi je pokazala vsa zajemljivost sedanje vojne, česar tri leta svojega svojega bivanja na vzhodu nisem mogel zapopasti.

Ogromna letališča sem videl v Indiji, v Egiptu in na Azorskih otokih. Od blizu sem občudoval prometni sistem, ki nam dovoljuje pristanek, preskrbo s posadkami in gorivom in že zopet odlet v manj kot eni uri čez 12 različnih držav. Od blizu sem videl vse tiste velike priprave, ki dajejo tempo prometnim sredstvom in ki prekrbujejo Azijo z letali in vojnim gradivom za bodočo ofenzivo. Pri tem sem razumel nemško in japonsko naivnost, ki je sanjarija o zavzetju sveta. Čudno je to, da niso Nemci in Japonci mogli razumeti neomejenih zmogljivosti Združenih držav, Rusije in Velike Britanije. Niso razumeli globalne vojne. Inamo ljudi, ki ustvarjajo oporišča in imamo gradivo in moštvo, ki se ga poslužuje.

Vse to sem zapazil v teku vožnje, ki je trajala komaj dva dni. Povdariti pa moram, da ta vožnja ni bila nikaka izjema. Take vožnje so na dnevnem redu. Prevozna letala britanskega in ameriškega letalstva pokrivajo že skoro ves svet. Postavila so temelje globalne vojne. Če jih bomo modro uporabljali po vojni, bodo ta letala lahko postavila temelje globalnega mira.

Iz Washingtona v Birmanijo ali pa v letalska središča na Kitajskem pride lahko človek v petih dneh. Ko je svoj posel končal je čez 14 dni lahko zopet v Washingtonu.

Dve vožnji, ki sem jih napravil iz Indije v London in iz Indije v New York so popolnoma razblijale škodljivo o-mamo, da je bojišče na vzhodu tako zelo oddaljeno. V teku dveh let, ki sem jih preživel na bojišču v Birmaniji, ki meri kakih 1200 kilometrov, smo smatrali, da je to bojišče nekaj svojevrstnega, popolnoma ločenega od Evrope in Pacifika. Kasneje pa smo videli, da so superleteče trdnjave vzletele iz kitajskih letališč in z bombami zasule japonske jeklarne v Yafati. Ta polet so vodili naravnost iz Washingtona.

Bombardersko poveljstvo št. 20, ki je izvršilo ta polet, je s tem podvzelo orjaško letalsko gerilo, ki jo lahko usmerimo z enega bojišča na drugo bojišče, kakor to pač zapovedo v Washingtonu, v Londonu ali pa v Moskvi.

O vsem tem sem razmišljal med dvodnevo vožnjo in usoda Japonske se mi je prikazala precej mračna. Preleteli smo Indijo, ki so jo pred dvema letoma hoteli Japonci obrniti proti nam. Spodletelo jim je in ta ogromna celina je danes vojaško in letalsko oporišče za operacije na jugovzhodu Azije. Prezgodaj bi bilo misliti, da so indijske težave odstranjene, ali gotovo je, da je Velika Britanija sposobna braniti Indijo proti zavojevalcu. Ko sem obiskal G. Casey-ja, bengalskega guvernerja pred svojim odhodom, sem dobil vtis, da je ta mož odločen ne odnehati, dokler a dežela ne bo pomirjena. Bengalija pa ima več problemov kakor katere koli druga dežela v Indiji.

Preleteli smo Afriko, ki so jo očistili od sovražnika in tam lahko še najdete ostanke velikih zalog vojnega gradiva, ki ga je moral Rommel prepustiti zaveznikom, ko je bežal pred osmo armado.

Preleteli smo Azorska otočja, ki so bila še pred kratkim nevtralna, ki pa danes po za-slugi sporabuma s portugalsko vlado služijo kot važno zavezniško oporišče za letalske in pomorske operacije.

Po dolgih defenzivnih borbah so zavezniki prešli sedaj v ofenzivo in vse mi izgleda, da se bo globalna vojna s še nedoživljeno silo razširila na vso Nemčijo in Japonsko.

— GRAHAM STANDORD.
("Basovica.")

I Š Č E M

Mrs. MARY TRAMPUS (Trampuse), dekleško ime: Koren, rojena v Ljubljani, ime njenega očeta Radivoj Koren. Sedaj baje stanuje v Detroitu, Mich. Ako kdo ve za njen naslov, ali pa ako sama čita te vrstice naj se javi pisмено na mene, ker imam za poročati važne stvari glede njene brata Franka. — Mr. Paul Farrugia, 20-29 — 35th Street, Astoria, L. I., N. Y.

Angleško-Slovenski

BESEDNJAK

Izšel je novi angleško-slovenski besednjak, ki ga je sestavil

Dr. FRANK J. KERN

V njem so vse besede, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju. — Knjiga je trdo vezana v platnu in ima 273 strani.

Cena je \$5.00

Naročite jo pri:

KNJIGARNI "GLASA NARODA"

216 W. 18th Street New York 11, N. Y.

NEPOZABLJIVI FILM V RADIO CITY MUSIC HALL-U

"A Song to Remember" pretresujoča in nepozabljiva romantična drama v technicolor, sloneča na življenju Frederica Chopina in njegove ljubezni do pesnice George Sand, v kateri nastopajo Paul Muni, Merle Oberon in Cornel Wilde — povest, ki izvirna iz srea in film, ki se ga boste vedno spominjali. Sedaj se igra v Radio City Music Hall, 6th Avenue in 50. cesti v New Yorku. — Na odru je pa kot običajno gala oderska-predstava.

UJETNIK IŠČE

Ujetnik Ivan Amrač, rojen 12-1-1915, iz Brežnice, Občina sv. Jakob, Koroško, išče svojega sorodnika Jakoba Fugger, ki je stanoval leta 1923 nekje v Brooklynu, ter kjer baje še sedaj stanuje. Ako kdo ve za njegov naslov, ali pa ako sam čita te vrstice, naj se blagovolji javiti na:

Mr. Luka Cerka, 504 West 48th Street, New York City.

I Š Č E M O ZASTOPNIKE

za edini VSELOVANSKI MAGAZIN v Ameriki in Kanadi. Cena \$2 na leto. Pišite na: SLAVONIC MONTHLY. (Circulation Manager), 5 BEKMAN ST., NEW YORK CITY.

1-30, 2-2, 6, 9.

HELP WANTED ::

The War Man Power Commission has ruled that no one in this area now employed in essential activity may transfer to another job without statement of availability.

P O R T E R

ALSO LIGHT ERRANDS, 40 ur na teden, dobra plača, stalno delo; prijetne delavske razmere. 1½ za nadurno delo. Vprašajte: WALL ST. CLOTHES 110 FIFTH AVE. N. Y. C. (15-21)

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Knjižica daje poljudna navodila, kako postati ameriški državljan (v slovensčini). Cena 50 centov. Dobite pri Knjigarni Slovenic Publishing Co., 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

SLOVENSKA LIRA "AMERIŠKA"

V PESMARICI so vključene skladbe slovenske pesmi:

1. Podoknica — meški zbor s bariton samospevom
2. Pozdrav — meški zbor
3. Lahko svob — meški zbor
4. Otočki snov — meški zbor
5. Pomladnska — meški zbor, s bariton samospevom
6. Lira I. — za solo speva, meški in mešani zbor
7. Lira II. — za mešani zbor
8. Altantski odmeti — za meški in šanski zbor, s bariton samospevom
9. Kantata iz pesmarice 126 — meški zbor
10. Solci — za samospeva, mešani zbor in spremljevanje glasovira
11. Psalm 29 — za samospeva, mešani zbor in spremljevanje glasovira ali orgel

CENA SAMO 50 centov KOMAD

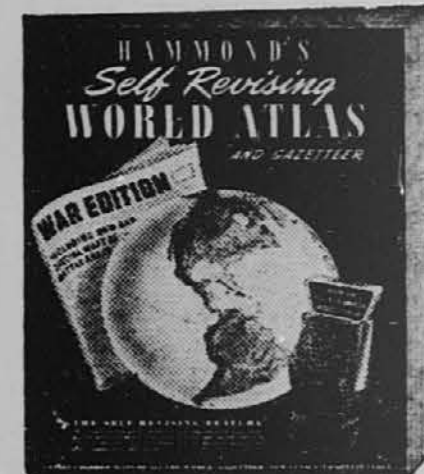
To so koncertne pesmi za meške in mešane zbor, katere je uglasbil in v samozaložbi izdal MATEJ L. HOLMAR, organist in pevec pri sv. Vidu, Cleveland, Ohio, 1923.

Naročite to shirko pri: KNJIGARNI SLOVENIC PUBL. COMPANY 216 West 18th Street New York 11, N. Y.

NOVA IZDAJA "Hammondov SVETOVNI ATLAS"

V njem najdete zemljevide vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti današnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah. Cena 50 centov. Naročite pri: "GLASA NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

DELAVCE IŠČEJO

ASHERS, POLISHERS, CIRCLE SAW, ALL AROUND DOBRA PLAČA Vprašajte: PLASTIC PARTS 208 E. 27th ST. N. Y. C. (18-24)

Opozorite še druge, ki ne čitajo "G. N." na te oglase. — Mogoče bo komu vstreženo.

HANDYMAN TEDIEN 40-TIH UR, NADURNO DELO: 70c do 75c NA URO, STALNO DELO. PRIJETNE DELAVSKE RAZMERE. — Vprašajte: SIMKINS 455 W. 45th ST. N. Y. C. (16-22)

DISHWASHER DOBRA PLAČA STALNO DELO PRIJETNO NEDELJE PROSTE Vprašajte: 568 W. 23rd ST. (Near 11th Ave.) N. Y. C. (19-21)

BOYS, 16 TO LEARN SERVICEING OF OFFICE MACHINES Steady work, pleasant working conditions. Opportunity. Phone: MR. HAYES, CA 6-1936 (15-21)

PLUMBING & HEATING ESTIMATORS AND CONTRACTORS Dobra plača, stalno delo, po-vojna bodočnost. — Vprašajte: S M O L K A 211 E. 33rd ST. N. Y. C. (15-21)

POLISHER and PLATER Stalno delo, dobra plača, prijetne delavske razmere. Vprašajte: THOME MANUFACTURING CO. 328 E. 59th ST. N. Y. C. (17-23)

YOUNG MAN DOBRA PRILIKA SE UČITI TISKARSTVO DOBRA PLAČA MED UČENJEM Vprašajte: KENILWORTH PRESS 305 EAST 40th ST. N. Y. C. (15-21)

NASLOV PREMENJEN Urad United Committee of South Slavic Americans se je preselili iz 1010 Park Ave., na 465 LEXINGTON AVENUE, NEW YORK 17, N. Y.

:: HELP WANTED

SILVERSMITH IZVEZBAN, DA SE UVEZBA NA DELO V ZLATU — Dolga vstanovljenja podjetja. — Priložnost, Dobra plača. Vprašajte: LOUIS LAMIS & SONS 36 W. 47th ST. (14th floor) N. Y. C. (15-22)

DELICATESSEN CLERK IZVEZBAN, DOBRA PLAČA, STALNO DELO, PRILOŽNOST Vprašajte: 56 UNIVERSITY PLACE N. Y. C. (near 10th St.) (18-24)

PLASTICS WORKERS IN LUCITE UČENCI in IZVEZBANI DELAVCI STALNO DELO. PRILOŽNOST, PLAST-O-MATIC CO. 1 EAST TREMONT AVE. BRONX Phone TR 2-0629 (19-21)

LESOREZEC IZVEZBAN NA PRVOVRSTNE OKVIRE ZA SLIKE STALNO DELO DOBRA PLAČA Vprašajte: 157 E. 54th ST. N. Y. C. Phone PL 8-2353 (19-25)

MESAR PRVOVRSTEN REDNO DELO STALNO DOBRA PLAČA PRILOŽNOST Vprašajte: DELMONICO MARKET 1114 — 3rd AVE. N. Y. C. (19-25)

GAS STATION ATTENDANT WASH AND GREASE CARS ALL AROUND MAN; DOBRA PLAČA STALNO DELO Vprašajte: 830 — 1st AVE. N. Y. C. (19-21)

HELPER IN KILN ROOM SPOLOSNO TOVARNIŠKO DELO Kakortudi TOVARNIŠKO DELO Dobra plača, stalno, po-vojna bodočnost Vprašajte: DE LITE 128 W. 24th ST. N. Y. C. (19-25)

MOŠKO in ŽENSKO DELO HELP WANTED (Male and Female)

DECORATORS ZA ROČNO SLIKARSTVO CHINA GLASS fired colors. Stalno delo, prijetne razmere, izvrstne plače. — Vprašajte: DE LITE, 128 W. 24th ST., N. Y. C. (20-23)